

IV. Letnik.

8. zvezek.

Venec

cerkvenih bratovščin.

Izhaja 24. dan vsakega meseca.

Urejuje
dr. Francišek Ušeničnik.

Vsebina 8. zvezka.

	Stran
Mir narodom po cerkvi. (Namen sv. Ožeta — priporočen v molitev za mesec avgust.) . . .	113
Častivci in častivke presv. Rešnega Telesa. Sveti Hijacint in blaženi Česlav	115
Kratka razlaga litanij presv. Srca Jezusovega	120
Prva Marijina družba na Kranjskem	122
† Slovenc-Salezijanec Karol Zoré	123
Razna poročila	125
Zahvala za uslišano molitev	128

„Venec“ prejeman pri upravništvu stane na leto 1 K 20 h, po pošti pošiljan 1 K 44 h. Denar za naročbo se pošilja: Upravnishtvu „Venca“ v Ljubljani, Kopitarjeve ulice 2; dopisi, zahvale za uslišano molitev in darovi za pobožne namene pa uredniku pod naslovom: dr. Fr. Ušeničnik v Ljubljani, Semenišče.

V Ljubljani, 1900.

Izdaje „Katoliška Bukvarna“. — Tiska „Katoliška Tiskarna“.

Dobrotni darovi.

Za bratovščino presv. Rešnega Telesa:

Alojsniki 48 K, župnije: Polhov Gradec 140 K, Goričica 90 K 20 h, Št. Vid pri Vipavi 52 K, Črni Vrh nad Idrijo 20 K, Štanga 26 K, Mirna Peč 60 K, Dobropolje 104 K, Adlešiči 27 K 40 h, Sv. Križ nad Jesenicami 24 K, Komenda 192 K, Grahovo 90 K, Čemšenik 130 K, Predvor 38 K 80 h, Nova Oselica 20 K, Velike Poljane pri Ribnici 72 K, Suhor 85 K 40 h, Sv. Gregor 108 K, Podzemelj 32 K, Begunje pri Cirknici 47 K, Peče 21 K 60 h, Sv. Peter na Notranjskem 40 K, Šmartin pri Kamniku 80 K, Vreme 12 K, Št. Janž 5 K 64 h, Polica 70 K, Lučine 24 K, Dolenja vas pri Ribnici 70 K, Šmartno pri Kranju 100 K, Goriče 80 K 40 h, Mekinje 48 K, Nevlje 51 K 40 h, Nova Štifta 20 K, Kamna Gorica 9 K 50 h vdrugič, Poljanica 49 K 80 h, Dole 77 K, Sv. Ožbalt 30 K, Tunjce 71 K, Mokronog 43 K, Sostro 78 K 40 h, Rošte 81 K 54 h, Sveta Trojica pri Mokronogu 18 K 90 h, Ribno 96 K, Koprivnik 77 K 60 h, Črnomelj 212 K, Ribnica 618 K, Stari Log na Kočevskem 8 K, Cerklje na Gorenjskem 125 K, Gorje 100 K, Trnovo v Ljubljani 65 K, Lozice 18 K, Sela pri Šumbregu 88 K, Trstenik 44 K 84 h, Dol 76 K 56 h, Soteska 40 K, Rob 26 K, Radovica 27 K 7 h, Logatec 41 K 40 h, Preska 50 K, Sv. Križ pri Tržiču 63 K, Primskovo 56 K 34 h, Zapoge 10 K 30 h, Javorje 24 K, Vinica 47 K 26 h, Velike Lašče 107 K 90 h, Ihan 32 K, Slavina 108 K, Vaota vas 30 K 56 h, Borovnica 90 K, Harije 20 K, Boštanj 43 K, Kamnik 260 K, Trebelno 44 K, Sv. Mihael pri Žužemberku 25 K 40 h, Polšnik 48 K 50 h, Smlednik 156 K, Fužine 22 K, Toplice 78 K 70 h, Banja Loka 12 K, St. Urška Gora 42 K, Fara pri Kostelu 44 K 20 h, Kopanj 20 K 40 h, St. Rupert 130 K, Zali Log 40 K, Ledine 29 K 90 h, Cerklje pri Krškem 200 K, Bohinjska Bistrica 106 K 24 h, Št. Vid nad Cirknico 32 K, Preserje 60 K 40 h, Gora pri Sodražici 50 K, Šturije 39 K 10 h, Podgrad 34 K 80 h, Mengeš 228 K 42 h, Novo mesto 56 K 30 h, Svibno 52 K, Vranja Peč 40 K, Brezovica 168 K, Podlipa 6 K 20 h, Žužemberk 80 K, Prečina 32 K, Neimenovan 5 K 50 h, Ivan Smrke 2 K, po čč. gg. Uršulinkah 109 K 45 h.

Za sveto Detinstvo:

Šolarji iz Dražgoš 1 K 10 h, župnija Šturije 17 K 90 h, od nekod 36 K.^{*)}, iz Vojnika na Štajerskem več oseb 1 K 74 h.

Za najpotrebnejše misijone:

Uršula Sparovic iz Žaline 10 K.

Za misijon v Afriki:

Apolonija Miklavčič iz Tržiča 2 K.

Za kruh sv. Antona:

Neimenovan iz Rečice na Štajerskem 3 K.

^{*)} Po pomoti imena nismo zapisali; naj nam dotični gospod to odpusti in, če mu drago, nam naznani svoje ime. Uredništvo.

V molitev so priporočeni

I. za ves mesec avgust namen sv. Očeta: *mir narodom po sveti cerkvi;*

II. za posamezne dni:

1. *Duhovne vaje za učitelje.*
2. *Katoličani na Kitajskem.*
3. *Drugi slovenski katoliški shod.*
4. *Da bi po družinah bolj molili sv. rožni venec.*
5. *Dve osebi za mir srca.*
6. *Češčenje presv. Reš. Telesa.*
7. *Neki dušni pastir.*
8. *Škofovi savodi v Ljubljani.*
9. *Neka družina.*
10. *Novoposvečeni mašniki.*
11. *Krščanske učiteljice.*
12. *Tretji red sv. Frančiška.*
13. *Mladeniči, ki so v dvomu o svojem poklicu.*
14. *Slovenski delavci na Nemškem.*
15. *Marijine družbe.*
16. *Da bi nas Bog varoval kužnih bolezni.*
17. *Izpridena mladina po mestih.*
18. *Cesar Franc Jožef I.*
19. *Sv. Oče Leon XIII.*
20. *Cistercijanski red.*
21. *Slovenska dekleta na tujem.*
22. *Mladeniči, ki jih Bog kliče v duhovski stan.*
23. *Katoliška društva za dijake.*
24. *Da bi Bog ponižal sovražnike sv. cerkve.*
25. *Da bi v politiki zmagovala pravičnost.*
26. *Češčenje presvetega Srca Marijinega.*
27. *Samostanske šole.*
28. *Izpreobrnjenje trdovertnih grešnikov.*
29. *Da bi se nedelje in prazniki ne skrunili s plesanjem in pijančevanjem.*
30. *Vsi, ki so se priporočili v molitev, pa niso posebe omenjeni.*
31. *Vsi živi in mrtvi udje molitvenega apostolstva.*

Molimo.

Gospod Jezus Kristus! V edinosti z onim božjim namenom, s katerim si sam hvalil Boga na zemlji v svojem presvetem Srcu in ga še zdaj hvališ brez konca v sakramentu presv. Rešnega Telesa po vsem svetu, in v posnemanje presv. Srca preblažene, brezmadežne Device Marije, Tebi darujem danes in vsak trenotek današnjega dne vse svoje namene in misli, vsa čutila in želje, vsa dela in besede.

Posebno pa Ti jih darujem za Tvojo sv. cerkev in nje poglavarja, kakor tudi za vse zadeve, ki so priporočene udom molitvenega apostolstva v tem mesecu in današnji dan.

Podobice presv. Srca Jezusovega,

na debelem finem papirju
krasno izdelane v barvah,
izvirne zaobljubne slike

Ljubljanske stolnice, so dobiti v prodajalnici „Kat. tiskovnega društva“ (H. Ničman) v Ljubljani 25 skupaj 1 K 20 h, sto skupaj 4 K 60 h. Na zadnji strani je natisnjena „Posvetitev presv. Srcu Jezusovemu“.

Prodajalnica katol. tiskovnega društva

(prej H. Ničman)

Ljubljana, Kopitarjeve ulice števil. 2

priporočam *molitvenike*:

- Večna molitev**, z rudečo obrezo 2 K 40 h, z zlato obrezo 3 K.
Osem ur pred sv. R. T., z večjimi črkami, v pol usnji 80 h, v celo usnji 1 K.
Kruh nebeški, v usnji 1 K 80 h, z zlato obrezo 2 K 40 h.
Vedno češčenje, v usnji 2 K 40 h., z zlato obrezo 3 K 20 h.
Filoteja sv. Frančiška Saleškega, v usnji 1 K 80 h, z zlato obrezo 2 K 40 h.
Pot v nebesa, življenje udov III. reda, v usnji 1 K 80 h, z zl. obr. 2 K 40 h.
Marija Devica, v usnji 2 K 40 h, z zlato obrezo 3 K 20 h.
Pravi Marijini služabnik, v usnji 1 K 60 h, z zlato obrezo 2 K 20 h.
Presveto Srce Jezusovo, v usnji 1 K 80 h, z zlato obrezo 2 K 40 h.
Razlaganje sv. maše, v pol usnji 2 K 50 h, v usnji 3 K, z zl. obr. 3 K 80 h.
Rafael, voditelj odrasli mladini, platno 1 K 50 h, usnje 1 K 60 h, zl. obr. 2 K.
Spomin na Jezusa, molitvenik za otroke, trdo vezan 40 h, v usnji 70 h, z zlato obrezo 96 h.
Jezus dobri pastir, molitvenik za otroke, trdo vezan 40 h, v usnji 72 h, z zlato obrezo 1 Kr.
Zvonček nebeški, molitvenik za otroke, v usnji 1 K 10 h, z zl. obr. 1 K. 60 h.
Jezus na križu moja ljubezen, za mladino, v usnji 1 K 60 h, z zl. obr. 2 K.
Nevesta Kristusova, v usnji 2 K 48 h, z zlato obrezo 3 K 40 h.
Ura moliti Jezusa v vednem češčenju presv. R. T., mehko vezana 24 h, trdo vezana 40 h.
Častna straža Jezusovega presv. Srca, 24 h.
Getzemani in Golgata, v usnji 2 K 60 h, z zlato obrezo 3 K 40 h.
Sv. Alojzij ali 6 nedeljna pobožnost, v usnji 1 K 40 h, z zlato obr. 1 K 80 h.
Razne knjige za **Marijine družbe** itd., itd.

Tudi ima v zalogi:

Veliko zbirko **rožnih vencev**, navadnih, po pet oddelkov, kakor tudi rožnih vencev „Naše ljube Gospe“, bratovščine „Pomoč dušam v vicih“, „Žalostne matere božje“ . . . lesenih, koščenih, iz kokosa, iz bisernice — po različni ceni.

Svetinjice za bratovščine „Naša ljuba Gospa“, „Sv. Benedikta“, „Svete Alohija“, „Sv. Frančiška“, „Sv. Antona“, „Brezmadežnega spočetja“, „Sv. družine“ itd.

Srebrne svetinjice s podobo „Brezmadežnega spočetja“, po 90 h in višje.

Na razpolago so raznovrstni **škapulirji**, **križi** s stojalom in za na steno, **svete podobice**, manjše in večje — od najpriprostejših do najfinejših — tudi **podobe za okvir**.

Naj še imenujemo: Spominjske **podobice za sv. birmo**, sto skupaj 4 K 40 h; — **Spomin na prvo spoved**, sto kosov 2 K 40 h, 4 K 40 h in višje; — **Spomin na prvo sv. obhajilo**, sto skupaj 2 K 20 h, 4 K 40 h, 8 K in višje; — **Spomin na sv. misijon**, sto kosov 1 K 70 h.

Litanije presv. Srca Jezusovega, sto kosov 1 K 60 h.

 Vsa naročila se hitro izvršujejo.

Zvezek 8.

Letnik IV.

Avgust 1900.

Mir narodom po Cerkvi.

(Namen sv. Očeta — priporočen v molitev za mesec avgust.)

Pred tisoč leti so bili po Evropi hudi in nemirni časi. Močno kraljestvo Karola Velikega je jelo razpadati v posamne kose, ker ni bilo junaka, ki bi bil znal vladati toliko ljudi. Širila se je pa zlasti mej vitezi v posamnih deželah neka posebna bojaželjnost:

Drug drugega so napadali, kdor je bil močnejši, je zmagoval in kruto strahoval svoje sosede. Tako so delali tisti, ki so bili po svojem stanu poklicani, da bi delali in govorili pravico. Kako se je takrat godilo kmetom, obrtnikom in sploh preprostemu narodu, si je lahko misliti: prodani so bili na milost in nemilost svojim graščakom, skupno z njimi so se morali vojevati in prenašati vse težave in bridkosti, katere navadno vojska za seboj vodi. Posledica tem razmeram je bila silna posirovelost mej gospodo in kmetom, mej vitezi in njih služabniki. A tako ni smelo dalje iti, sicer se je bilo bati, da bode vsega konec. V tem silno žalostnem in važnem času, je prav katoliška Cerkev ozdravila narode divjosti in sirovosti, bojaželjnosti in nasilstva. Francoski škofje so najprej uvedli neko napravo, katero zgodovina imenuje „mir božji“. Da bi namreč vedno vojskovanje vsaj nekoliko omejili, ker ga že popolnoma odpraviti ni bilo mogoče, so zahtevali, da vitezi niso smeli napadati drug drugega od srede na večer pa do ponedeljka zjutraj. Ta „mir božji“ se je razširil iz Francije v Italijo, na Špansko in Angleško ter je mnogo pripomogel k temu, da se vsa nasprotstva niso poravnavała z golim mečem, ampak se je tudi poskušalo z besedo pomiriti razpore.

„Mir božji“ je tudi našemu času silno potreben! Ne posamezni vitezi, ampak celi narodi živé mej seboj v sovraštvu; močnejši tlači slabejšega in mu krati pravice, ki mu gredó po božji in človeški postavi. Odkod to sovraštvo? Zakaj ni mirú? — Ni mirú, ker so ljudje zavrgli „kralja mirú“, Jezusa Kristusa.

Še pri zadnji večerji je Kristus svojim apostolom rekel: „Svoj mir vam zapustim, svoj mir vam dam“. Rekel je, da svet tega miru nima in ga tudi dati ne more. — Naše zapadajoče devetnajsto stoletje pa je vse storilo, da bi Kristusa, ako le mogoče, iztiralo s sveta in iz človeških src. Premnogi so Kristusa zavrgli in nočejo, da bi jim gospodoval. Zato pa tudi njegovega miru ne uživajo, zato je sovraštvo med narodi.

Vojska, v kateri se ljudje med seboj moré, sedaj sicer ni v Evropi; imamo mir, a ta mir je skoraj hujši kakor vojska. Države se bojé druga druge, in zato se noč in dan pripravljajo na boj. Milijone in milijone je treba plačevati vsako leto za kanone, puške in vojake; ko bi imeli vojsko, bi bilo komaj več davkov. Vladarji sami čutijo, da bodo narodi polagoma obubožali, če ne bode drugače. Zato je Rus lani sklical može, veljake in državnike cele Evrope, in jim povedal, da tako ne more več biti. Če bodemo čuvali mir samo s trdnjavami, kanoni in bajoneti, bode mir narode pokopal. Kaj so rekli možje k temu? Res je, tako so odgovorili, ti Rus, po pameti govoriš; mora biti drugače. — Kaj pa so možje storili, da bi bilo drugače? — Nič. — Drug drugemu ne zaupajo; poznajo se med seboj, da vsak komaj čaka, kako bi drugemu kaj ugrabil. Razšli so se vsak na svoj dom s to mislijo, da bode treba tudi v prihodnje vsako leto več davka za kanone in vojake.

Pravi mir, ki je ljudem v blagoslov in srečo, nam more dati edino Kristus. Kadar se bode zopet lahko reklo, da je v Evropi res tako, kakor se bere na obelisku, velikanskem kamenitem stebru pred cerkvijo sv. Petra v Rimu: „Kristus zmaguje, Kristus kraljuje, Kristus zapoveduje“ — takrat bode pravi mir mej nami.

A kje je Kristus? On še živi in živel bode do sodnjega dne v katoliški Cerkvi. Kdor torej hoče Kristusa najti, kdor hrepeni po njegovem miru, išči ga tam, kjer biva. — K božjemu Srcu Jezusovemu se zatekajmo bodoči mesec, proseč milosti in blagoslova od zgoraj, da skoro skoro dočakamo časov, ko se bodo narodi umirili po — Cerkvi.

—r—

Častivci in častivke presv. Rešnega Telesa.

(Piše Jož. Benkovič.)

XXXII.

Sveti Hijacint in blaženi Česlav.

(† 15. avg. 1257. in 20. jul. 1242.)

Sveti Hijacint in blaž. Česlav sta bila brata, rojena koncem 12. stoletja v Kamenu, vasi na Poljskem, v sedanji vratislavski škofiji. Bila sta rodom Slovana - Poljaka, plemenitega rodu. Njiju oče je bil Evstahij grof Odrovaž. čigar brat Ivon je bil (1218 — 1229) škof v Krakovem. Hijacint je študiral v Krakovem, v Pragi in v Bolonji; Česlav pa v Krakovem, Parizu in Bolonji. Ko sta bila posvečena v mašnika, sta postala kanonika v Krakovem.

Ko se je tamošnji škof, sloveči poljski zgodovinar, bl. Vincencij Kadlubek odpovedal škofiji in postal cistercijanski menih, je bil grof Ivon Odrovaž izbran za naslednika. Da doseže papežovo potrdilo, gre leta 1216. v Rim in vzame seboj oba svoja nečaka, kanonika Hijacinta in Česlava, ter še nekaj drugih mož.

V Rimu se seznanijo s svetim Dominikom, ki je uprav tedaj ustanovil svoj red, in je s svojimi pridigami delal prave čudeže. Škof Ivon poprosi svetnika, naj mu da par svojih učencev, po katerih se njegov red razširi tudi na Poljskem; a sv. Dominik mu ni mogel ustreči, ker nobeden njegovih redovnikov ni znal poljskega jezika. Takoj se ponudita Hijacint in Česlav, da stopita v dominikanski red. Z njima sta prejela redovno obleko tudi Henrik Moravan in Herman Nemeč. Sv. Dominik sam jih je sprejel v svoj red in črez par mesecev so naredili slovesno obljubo (1218).

Domov so se vračali črez Kranjsko, Koroško in Moravsko ter gredoč povsod oznanovali božjo besedo ter priporočali molitev sv. rožnega venca. Poljski zgodovinar Stanislav Krakovski omenja, da so Slovenci lahko umeli govorico poljskih dominikancev, in menda ravno zaradi tega so se ti misijonarji tako dolgo med njimi mudili. Slovenski narod je bil torej med prvimi, ki se je učil moliti sv. rožni venec od učencev sv. Dominika samega. V Brežah na Koroškem so ustanovili prvi dominikanski samostan v Avstriji, ter v šestih mesecih sprejeli mnogo duhovnikov in svetnih ljudi v red. Nemeč Herman, ki je prišel iz Rima, je tu ostal kot prior, dasi ni bil duhovnik.)

Škof Ivon je hitel naprej v svojo škofijo; redovniki pa so učili po mestih in vaseh ter postavili temelj marsikakemu samostanu svojega reda, n. pr. na Dunaju, v Olomucu, v Opavi, v Ratiboru. V Krakovem so jih

¹⁾ Ako pomislimo, da je bila v 13. stoletju Koroška dežela še skoro vsa slovenska, sklepamo iz tega lahko, da je stopilo v dominikanski red največ Slovencev. Samostan v Brežah je bil do novejših časov zelo znamenit. V njem so živeli med drugimi: blaženi Hutrik „ekstatični“, bl. Helgher, ki je bil drugi prior, bl. Konrad „čudodelnik“. Samostan je bil sezidan še le leta 1251. V njem je živelo včasih po sto redovnikov, ki so vodili latinsko šolo. Požari in vojske so tekom let skoro vse uničili.

sprejeli Poljaki v veličastnem sprevedu ter jim postavili velik samostan s krasno cerkvijo. Število redovnikov v njem je bilo kmalu 100—200.

Od tod sta šla Hijacint in Česlav s svojimi učenci na vse strani. Pomagali so jima zlasti: Benedikt, Florijan in Godin. Česlav je šel na Češko, postavil samostan v Pragi, nato pa odrinil v Vratislav, kjer je ustanovil nov dom. V nekaterih mesecih je nastalo med Slovani in Nemci toliko dominikanskih samostanov, da se je sestavila nova provinca.

Ko je leta 1221. sv. Dominik sklical generalni kapitelj svojega reda v Bolonjo je prihitel tje tudi sv. Hijacint, da mu sporoči o svojih delih na severu in prejme od njega novih navodil za bodočnost. Vračajoč se v domovino, je šel zopet — in to menda že šestič — črez kranjsko zemljo. To pot je vložil temelj menda tudi velesovskemu samostanu na Gorenjskem, ki je stal poslej nad pet sto let, do l. 1782.¹⁾ (Zadnja velesovska nuna M. Augustina Bartolotti je umrla l. 1834.)

L. 1230. je bil postavljen temelj novemu dominikanskemu samostanu v Ptujju za može. Skoro ob istem času se je jel snovati samostan istega

¹⁾ Valvasor pravi, da se je samostan začel leta 1221.; ustanovno pismo pa je bilo spisano l. 1238. V tem pismu se omenja, da je bil tedaj samostan že deloma dovršen, in da je v njem živela tudi nuna Marjeta. („Soror Margaretha ibidem Deo famulans dedit eidem Monasterio quatuor mansos apud Pernekke et unum apud Tuztan.“) — L. 1220. je sv. Dominik v Lombardiji pridigoval ogromnim množicam in ustanovil nekak tretji red za može in žene. Imeli so posebno dolžnost, da so pospeševali odkupljevanje in reševanje sužnje s svojimi doneski. Nekateri tretjerednice sv. Dominika so zložile denar skupaj in si priredile samostan, kjer so skupno v redu živle in z dohodki odkupljevale sužnje. Taka tretjerednica je bila tudi sv. Katarina Sienska. — Zelo verojetno je, da je sveti Hijacint l. 1221. dal tretjeredniško obleko sv. Dominika nekaterim Kranjcem, med drugimi prej imenovani Marjeti. Še-le potem je nastal samostan, ko so le-te s svojimi dotami in s prispevki dvajsetih soustanovnikov, (med temi so: oglejski patriarh Bertold, mengiški župnik Werland, gornjegrajski opat Albert, kamenski gospodje idr.), katere je najbrže sv. Hijacint k temu pregovoril, začele skupno življenje. To je najbrže zgodovinsko jedro one legende, da je duhovnik pri sv. Marjeti na Trati pri Cerkljah, (sv. Hijacint, ki se je pri kamenskih gospodih mudil?) našel Marijo z Jezuškom, izrastlo iz drevesa, in ob enem zaslišal glas: „Hic debet extrui Monasterium Dominicanarum.“ Kip sv. Hijacinta stoji še sedaj v Velesovem na stranskem oltarju. S tem se strinja poročilo jezuita Baučarja: „Tenui initio virginium coepit, inchoatum a pluribus Virginibus, quae obtulerunt bona sua, et ex iis unitim vivere decreverunt: quibus subinde aliae adiunctae dotes suas attulerunt.“ (Dr. J. Chrzaszcz. Sv. Hiacint, 1897. 19, 26. — Valvasor, XI. 365. — Bauscher. Annales.) Velesovske nune so se trudile mnogo za odkupljevanje sužnje, zlasti v petnajstem stoletju. (Milkowicz. Klöster in Krain, 1889. 162.) Kakor samostan v Brežah, tako je tudi oni v Velesovem kmalu zaslovel daleč na okoli in štel mnogo nun iz najbolj znamenitih rodbin. — V Brežah se je mudil pol leta (ok l. 1265.) slavni Dominikan in cerkveni učenik sv. Tomaž Akvinski, ki je tukaj tudi pridigoval. O tem priča neka kamenita plošča pod prižnico z napisom: „Tukaj je stal sv. Tomaž Akvinski.“ Najnovejši životopisec sv. Tomaža o. Jordan Janssen (Der hl. Thomas von Aquin, 1898.), ki zasleduje vse njegovo življenje in delo, pravi, da se ne ve gotovo, kje se je svetnik v oni dobi mudil. Najbrže je gredoč iz Pariza v Rim tu nekoliko počival in obiskal sloveči samostan, kjer je bila tedaj že šola. V Beljaku, kjer je bil frančiškanski samostan, je baje obiskal svojega prijatelja sv. Bonaventuro, ko je ravno pisal življenje sv. Frančiška. Tu je baje izpregovoril one besede: „Pustimo svetnika, naj piše o svetniku!“ (Hohenauer. Kirchengeschichte v. Kärnten, 1850. 113, 128. — P. Marianus. Austria Sacra, IV.) Ker je

reda za ženske v Studenicah na Štajerskem. Obe ustanovi je zlasti pospeševal oglejski patriarh Bertold, iz grofovske rodovine Andechs, ki je tudi na Kranjskem imela precej posestva. Med ptujskimi dominikani najdemo l. 1259. tri Kranjce: Henrika, Godfrida in Uldarika; zadnja dva sta bila Kamničana.¹⁾ Koliko je sodeloval sv. Hijacint pri ustanovi teh dveh samostanov, ni mogoče dognati. Toda če pomislimo na njegovo vsestransko in velikansko delo med drugimi narodi, ki celo niso bili Slovani, smemo iz tega po pravici sklepati, da je bil tudi med Slovenci znan kot čudodelnik ter zelo priljubljen in češčen; saj se je opetovano med njimi mudil in jih učil.

Dočim je blaženi Česlav razširjeval red na Moravskem, Češkem in v Šleziji, kjer je 20. julija 1242. v Vratislavu umrl, je hodil sv. Hijacint od naroda do naroda. Močno oporo je našel tudi pri svetnih vladarjih; češki kralj Otokar mu je bil najboljši zavetnik.

Iz Krakovega je šel v Masovijo, med Pruse, v Pomorje, na Dansko, v Švedijo, potem nazaj proti domovini med Litvane in Ruse. Ljudstva, katerim je prižigal luč sv. vere, so bila največ Poljakom podložna, druga pa z njimi v prijateljski zvezi. Torej je bilo njegovo trudapolno potovanje ne le bogoljubno, temveč tudi domoljubno delo. V Kijevu je ostal štiri leta in ustanovil samostan sv. Nikolaja.

Povrnivši se za kratek odmor domov, je krenil sedaj proti jugu. Pridigoval je Rusinom, Valahom, Moldavcem in celo Grkom. Dospel je do Carigrada in pregovoril cesarja Paleologa, da je zapustil razkol in postal katoličan. Ko so Turki začeli nadlegovati grške kristijane, je naročil papež poljskim dominikanom, naj gredo med nje in jim pomagajo.

Še dvakrat je nastopil sv. Hijacint dolgo pot proti jugu, oziroma proti zahodu. L. 1228. je šel na generalni kapitelj v Pariz, kjer je bil izvoljen za provinciala poljske redovne provincije. Leta 1245. pa je šel na vesoljni cerkveni zbor v Lijon, kamor je peljal seboj tartarskega kralja Prokra in mnogo njegovih plemenitažev, katere je pridobil za katoliško vero, in papež Inocencij IV. sam jih je krstil. Cel cerkveni zbor je gojil nado, da se pokristijani ves tartarski narod, a ni se posrečilo. Morda je sv. Hijacint tudi to pot krenil skozi naše kraje.

Hijacintovo delo so spremljali mnogi in veliki čudeži. Ozdravljal je bolnike, izganjal hudobne duhove, pomnoževal živež in celo nekaj mrtvih je obudil v življenje. Ker je pridigoval tolikim narodom, gotovo mu je Bog dal tudi dar jezikov.

Zlasti je častil Marijo Devico in presv. Rešno Telo. Imel je navado, da je velikrat prenočil v cerkvi. Stalnega prenočišča ni imel nikjer. Utrujen je legel pred oltar na gol kamen in zaspal; a njegov počitek je bil zelo kratek. Svoje telo je marsikako noč bičal do krvi. Vse petke in o vigilih

bil v Ljubljani že okoli leta 1230. („instante s. Antonio de Padua“) ustanovljen samostan reda sv. Frančiška je verjetno, da sta šla v Rim skozi Kranjsko čez Oglej in Paduo ter gredoč obiskala velesovske dominikanke in ljubljanske frančiškane. V Velesovem je živela vdova grofa Frangipani, rojena Ana grofica Ortenburg, slavnega koroškega rodu.

¹⁾ Schumi. Urkunden - Buch II. 208, 103, 129.

Marijinih praznikov se je postil ob kruhu in vodi. Vse svoje življenje je posvetil Bogu. Ali je molil, ali se učil, ali pridigoval, ali izpovedoval, ali pa bolnike obiskoval

Njegova ognjevitá beseda je imela silno moč do človeških src, da niso le božjih zapovedi, temveč tudi evangelijske svete z veseljem izpolnjevali. Vojvoda Boleslav je živel s svojo soprogo, sveto Kunigundo ali Kingo, v deviškem zakonu. Tudi rusinski kralj Koloman je živel tako s svojo soprogo, sv. Salomejo. Po smrti svojega moža je ustanovila samostan reda svete Klare in v njem l. 1268. umrla kot opatinja.

S posebno gorečnostjo je sv. Hijacint razširjeval molitev sv. rožnega venca. Zato se mu je Marija večkrat prikazala in se z njim pogovarjala. Nekdaj je o vigiliji Velikega Šmarna molil pred njenim oltarjem v dominikanski cerkvi krakovski ter premišljeval njeno vnebovzetje. Naenkrat se posveti nad oltarjem in v žarni luči se prikaže Marija pred njim, ki mu pravi: „Veseli se, moj sin, Hijacint, ker so tvoje molitve prijetne pred obličjem mojega Sina in Zveličarja. Karkoli boš mene prosil, vse boš prejel od njega.“

Meseca septembra l. 1221. so bile na Poljskem in v Šleziji velikanske povodnji, ki so pokončale poljske pridelke in marsikakega človeka utopile. Med drugimi je utonil v Visli mladenič Peter iz Prosovega, sin vdove Falislave. Ko so ga ravnokar iz vode potegnili, pride mimo sv. Hijacint; mati pade prednj in ga prosi, naj jej oživi sina. Svetnik zakliče: „Peter! Gospod Jezus Kristus, čigar slavo oznanujem, naj ti povrne življenje na priprošnjo Device Marije!“ V tem hipu je mrlič oživel.

Nekdaj je s tremi svojimi tovariši želel priti v mesto Višegrad ob Visli. A reka je silno narastla, mostove podrla, in čolna ni bilo nobenega. Sveti Hijacint moli: „Prosimo vsemogočnega Boga, kateremu so zemlja, morja in studenci pokorni, da nam pusti priti čez reko! „Nato naredi križ čez valove in veli tovarišem, naj gredo za njim. Ker so se obotavljali, pogrne svoj plašč na vodo in pravi: „To je most Jezusa Kristusa, po katerem bomo prekoračili to velikansko vodovje.“ In res so dospeli srečno v mesto v veliko začudenje meščanov. Njegovi tovariši pa so ta veliki čudež zapisali v spomin poznim rodovom.

L. 1240. je bil Hijacint v Kijevu na Ruskem, ko so divji Tartari pridrli od izhoda. Dominikanci so pritekli v cerkev k sv. Hijacintu in mu prestrašeni naznanili, da so sovražniki že pred samostanom: „Oče, izgubljeni smo! Bežimo, če je še mogoče, da se rešimo!“ Sv. Hijacint vzame takoj sv. Rešno Telo iz tabernakeljna in, napravljen v mašniško obleko, se spusti v beg, tovariši pa za njim. Sredi cerkve zakliče naenkrat z močnim glasom Marijin kip iz dragega alabastra: „O sin Hijacint, ti bežiš pred tartarskimi rokami, mene pa pustiš samo tukaj, z mojim Sinom, da naju bodo pohodili? Vzemi me seboj!“ Začuden postoji svetnik in vpraša: „Slavna Devica! Ta kip je pretežak, kako naj ga nesem?“ In kip mu odgovori: „Le vzemi, moj Sin bo težo olajšal!“ In res! V eni roki je držal sv. Telo, v drugo pa vzame alabastrov kip Matere Božje, ki se mu zdi lahek kakor bilka, ter beži dalje

S tema svetima svetinjama oborožen je z brati vred hitel skozi sovražne tartarske čete kakor neviden in nikomur se ni nič žalega zgodilo. Reko Dnjester je prehodil peš, ne da bi se zmočil; bratje pa so se prepeljali na redovnem plašču.¹⁾

Dospeli so srečno v Krakovo, kjer oni alabastrov kip Matere Božje z Jezuščkom v naročju še stoji v dominikanski cerkvi in ga Poljaki visoko časté.

Na stara leta je živel sv. Hijacint največ v Krakovem in delal razne čudeže. Tako je n. pr. na priprošnjo matere Vitoslave izprosil pogled njenima slepima sinovoma. Malo dni pred njegovo smrtjo ga je prosila vdova Pribislava, naj obudi v življenje njenega sina, ki je utonil. Svetnik zakliče: „Sin Vislav! Gospod Jezus Kristus, kateremu vse živi, naj te oživi!“ In takoj je utopljenec vstal živ.

Njegove moči so po tolikih trudih opešale. L. 1257. je 4. avgusta sredi svojih sobratov še obhajal spomin svojega prijatelja in redovnega očeta, svetega Dominika. Kmalu potem je hudo obolel. O vigiliji Velikega Šmarna je sklical k sebi svoje tovariše in jim rekel: Bog me kliče, in jaz se ločim jutri iz svojega zemeljskega življenja. Kar sem slišal iz ust našega očeta sv. Dominika, to vam zapustim. Sinovi, ostanite ponižni, ljubite se med seboj in držite se prostovoljnega uboštva. To je zagotovilo večne dedščine v nebesih.“ Drugi dan, na praznik Marijinega vnebovzvetja, je molil še svoje redovne molitve in prejel sv. zakramente za umirajoče. Okolo devete ure povzdigne svoje roke proti nebesom in zakliče: „V tebe, o Gospod, sem zaupal. V tvoje roke izročim svojo dušo!“ In je zaspal v Gospodu.

V premonstratskem samostanu tik Krakovega je živela kot nuna njegova sestričina, blažena Bronislava.²⁾ Ta dan je premišljevala skrivnosti sv. rožnega venca. Naenkrat zagleda nad dominikansko cerkvijo krasno svetlobo. V tej luči je videla trumo angelov, ki so peli lepe pesmi. Med njimi je bila preblažena Devica Marija, spremljana od zbora devic. Z levico je peljala nekega moža, čigar obraz je žarel, oblečen je bil v dominikansko obleko. „Prosim te, Gospa“, nagovori Bronislava Marijo, „povej mi, kdo je ta, katerega pelješ seboj?“ „Jaz sem mati usmiljenja“, odgovori Marija, „in mož, katerega vidiš, je brat Hijacint, katerega spremljam v stanovanje večnega veličastva.“ Zaslišala je še glas: „Pojdem na goro mire in na hribe Libanona,“ — in prikazen je izginila.

Sv. Hijacinta smemo šteti med najslavnejše slovanske svetnike. S svetima bratoma Cirilom in Metodom smemo tudi njega in blaženega Česlava imenovati apostola Slovanov. Delokrog svetega Hijacinta se je raztezal od

¹⁾ Ko je bil l. 1594. Hijacint svetnikom prištet, so priče pričale, da se na Dnjestru vidijo z enega brega do drugega moške stopinje vtisnjene v valove, o katerih se trdi, da so stopinje sv. Hijacinta.

²⁾ Blažena Bronislava je bila sestričina sv. Hijacinta in bl. Česlava. Živela je v premonstratskem redu in sveto umrla l. 1259. V premonstratskem redu in v poljskih škofijah se praznuje njen spomin 7. septembra.

Ogleja do Kijeva in od Kodanja do Carigrada. Živel je nad sedemdeset let. Njegovo truplo leži v Krakovem v dominikanski cerkvi in poljski narod ga visoko časti. Imenuje ga „sv. Jaco“.

Naj bi ga tudi slovenski narod bolj častil zlasti kot zavetnika v povodnjih in pomočnika utopljenecem!

Kratka razlaga litanij presv. Srca Jezusovega.

Srce Jezusovo potrpežljivo in neskončno usmiljeno.

II. Potrpežljivo Srce.

Prav tako veliko kakor usmiljenje je tudi potrpljenje presv. Srca. Pomislimo samo na tista leta, ko je Gospod očitno učil, koliko je moral trpeti! Apostoli so ga sicer ljubili, bili so mu iz srca vdani, a imeli so na sebi človeške slabosti: bili so nekoliko častihlepni, prepirljivi, drug drugemu nevoščljivi; Jezus je njih slabosti prenašal z veliko potrpežljivostjo, učil jih in svaril, nikoli pa ni pokazal nobene nevolje. Ubogo ljudstvo, ki se je zbiralo krog Jezusa, je bilo pogosto nadležno in samopašno. Jezus jih ni radi tega nikoli odganjal od sebe, ampak potrpel z njimi in jim pomagal, kjer koli je bila prilika. Bogata gospoda, saduceji, so Gospoda prezirali, niso se menili ne za njegov nauk ne za njegove čudeže; presv. Srce Jezusovo je to bridko občutilo, vendar mirno, brez jeze trpelo. Kakšni so bili farizeji, sovražniki Jezusovi, to vemo vsi. Na vseh potih so zasledovali Jezusa, prežali na vsako njegovo besedo, sumničili ga in obrekovali, ljudstvo begali in motili. Mnogi med ljudmi slednjič niso vedeli, kaj naj mislijo o Jezusu; nekateri so rekli da je dober, drugi pa, da ne; iz strahu pred farizeji se nazadnje že nihče ni upal o Jezusu očitno govoriti. Jezus je vse to dobro vedel, hudo mu je bilo pri srcu, večkrat je farizeje ostro svaril, očital jim njih grehe, toda sovražil jih ni, prenašal jih je z veliko potrpežljivostjo: potrpežljivost njegova je bila tem večja, čim večja je bila njih hudobija. Hotel je rešiti tudi nje, storil vse, da bi jih izpreobrnil, in ko je videl, da je vse zastoj, da jih ne gane vsa njegova dobrot in potrpežljivost, se je zjokal radi tolike trdovratnosti.

Tako je bilo tista tri leta, ko je Jezus hodil od kraja do kraja in očitno učil: povsod je razodeval potrpežljivost svojega presv. Srca. Kaj pa naj rečem o zadnjih urah njegovega življenja, o njegovem trpljenju? Da bi umeli potrpežljivost presv. Srca v trpljenju in smrti, bi morali Jezusa spremljati iz dvorane, kjer je bila zadnja večerja, iti z njim na oljsko goro in potem v Jeruzalemu od sodnika do sodnika, od Ana do Kajfa, od Pilata do Heroda, in zopet nazaj k Pilatu in potem na Kalvarijo, in tam z žalostno Materjo božjo stati pod križem in gledati, kako Sin božji umira na križu v neizmernih bolečinah. Ni nam mogoče vse trpljenje Gospodovo sedaj na kratko premišljavati. Kadar pa molite žalostni rožni venec ali sv. križev

pot, mislite na to, kako se v trpljenju najbolj kaže potrpežljivost presvetega Srca. Enega dogodka iz trpljenja Gospodovega pa se vendar hočemo spomniti.

Ko so bili biriči prijeli Jezusa na oljski gori, so ga peljali najprej k Anu, tastu Kajfovemu. Ana vpraša Jezusa po njegovih učencih in njegovem nauku; hotel je od Jezusa kaj izvedeti, da bi ga potem mogel po krivem tožiti. Jezus je videl hudobni namen Anov in zato ga mirno opomni na to, kar zahteva pravica. Pri vsaki tožbi in sodbi je treba prič; Jezus je očitno govoril, in če je kaj zagrešil, naj pokliče Ana priče, ki so ga slišale. Ta mirni in pravični odgovor je užalil Ana; dražilo ga je, da se drzne Jezus njega, ki je bil nekdanji veliki duhovnik, opominjati na to, kaj hoče pravična sodba. Biriči so opazili zadrego in užaljenost Anovo; in eden izmed hlapcev udari s pestjo Jezusa v obraz, in pravi: „tako odgovarjaš velikemu duhovniku?“

Premislimo, kako sramoten in poniževalen je bil ta udarec za Jezusa Kristusa! — Neotesan, sirov človek se drzne svojo roko vzdigniti zoper Maziljenca Gospodovega, in kralja nebes in zemlje s pestjo udariti v obraz, in sicer pri očitnem zborovanju, zoper vso pravico, samo zato, da se usluži svojemu gospodarju Anu. Sv. Ciril je premišljeval to sramoto in ponižanje Jezusovo in zaklical: „Zdi se mi, da bi se bilo zgodilo vse stvarstvo, ko bi bilo moglo občutiti to, kar se je zgodilo našemu Gospodu. Brezbožna roka je udarila kralja veličastva.“

Pobožni bravec, kaj bi storil ti, ko bi ti kdo na javnem kraju, na cesti vpriči ljudi dal pljusko v obraz? — Nekdanji kralj Jeroboam stegnil svojo roko, da bi prijel preroka Gospodovega, in tisti hip mu je roka ohromela. Kakšna kazen bi morala zadeti njega, ki se je upal udariti večnega Učenika vseh prerokov? Ali se ne bo odprla zemlja in požrla hudodelca, kakor je nekdanji požrla Korana, Datana in Abirona? Da je Jezus hotel, bil bi lahko tisti trenutek grešnega človeka udaril s strelo in ga treščil v peklo. Pa Jezus tega ni storil. Z neskončno, nebeško potrpežljivostjo je prenesel sramoto in ponižanje; ostal je miren, kakor da se ni nič zgodilo.

Kdo more umeti to potrpežljivost presv. Srca? — Tebi, dragi bravec, je morda časih dosti ena sama besedica, pa se razvnameš in razjeziš, da si kakor iz sebe. Če ti posel, hlapec ali dekla, ne postreže prav tako, kakor bi ti rad, pa ga začneš zmerjati, kakor da je Bog ve kaj zagrešil. In kaj še le, če te kdo malo poniža, nekoliko osramoti?

Kadar moliš pri litanijah: „Srce Jezusovo, potrpežljivo in neskončno usmiljeno“, reci iz celega srca: usmili se me in daj mi milost, da bi bil v prihodnje bolj p o t r p e ž l j i v! In kadar te kaj razdraži, spomni se, kar si sedaj bral, misli, kako je presv. Srce Jezusovo potrpežljivo preneslo največje ponižanje, in ne bode ti težko, ukrotiti v svojem srcu tisto grdo jezo, katere te je večkrat samega sebe sram!

Prva Marijina družba na Kranjskem.

Češčenje sv. Rešnega Telesa.

Kjer pobožno časté Marijo, tam tudi goreče molijo Jezusa v najsvetejšem zakramentu; saj Marija nas je prva s svojim zgledom učila, da moramo verovati v Jezusa tudi tam, kjer ne vidimo njegove vsemogočnosti in njegovega veličastva. V betlehemskem hlevu je presveta božja Mati molila svojega Sina kot vsemogočnega Boga, dasi majhno, slabotno Dete, povito v plenice, ni kazalo božje moči, ki drži in vodi ves svet; pobožni pastirci so takrat videli prečisto Devico, kako je molila, in tudi oni so poklekneli in počastili Zveličarja sveta. — Jezus skrit pod majhno, neznatno podobo kruha, ne dá nobenega znamenja svoje vsemogočnosti, a mi verujemo, da je tu pričujoč kot vsemogočni Bog in ga molimo, kakor ga je nekdej ležečega v jasliah molila Marija. — Na križu je umirajoči Sin božji prikrl vso veličastvo in slavo, ki jo je imel pri Očetu od vekomaj; hudobni, neverni Judje so ga zasmehovali in proklinjali; Marija pa ni omahovala v veri, ampak je neskončno ponižanega Jezusa molila kot najsvetejšega, nad vse veličastnega Boga in mu s svojo vero in molitvijo dajala zadoščenje za grehe in žalitve nevernih Judov. — V presvetem zakramentu nam hostija kakor bel oblaček zakriva solnce božjega veličastva; pa mi verujemo, da biva tukaj Jezus, pravi Bog in človek v tisti lepoti in slavi, ki jo ima v nebesih, in s svojo vero in molitvijo mu hočemo vsaj nekoliko zadostiti za grehe, s katerimi ga žali hudobni svet v svoji mrzloti in očitni neveri.

Kdor torej hoče pobožno moliti Jezusa v presv. zakramentu, naj gre najprej k Mariji: pri njej se bode učil verovati to, česar ne vidi in ne umeje.

Pri svoji nebeški Materi so se naučili moliti presv. Rešno Telo tudi prvi sinovi Marijini na Kranjskem. Nisem sicer našel mnogo zapisanega, pa tudi to malo, kar sem bral, je tako izpodbudljivo, da bi bilo škoda, ko bi kaj prezrli.

V adventu l. 1605. se je zbralo dvajset mladeničev, da ustanové med seboj Marijino družbo. In pustne dni l. 1606. jih že najdemo pred sv. Rešnim Telesom, kjer so z molitvijo in pokoro dajali zadoščenje žaljenemu Jezusu. Očetje jezuiti so v svoji cerkvi zadnje tri dni pred pepelnico vpeljali štirideseturno molitev pred izpostavljenim sv. Rešnim Telesom. Vsak dan je bila slovesna sv. maša, katero je opravil eden izmed stolnih kanonikov. Pridig je bilo vseh tri dni deset, nekaj slovenskih, nekaj pa nemških. Pobožnega ljudstva se je kar trlo, a najbolj goreči so bili sinovi Marijini. Tridnevno pobožnost so končali s procesijo sv. Rešnega Telesa katero je večkrat sam škof vodil. — Pustne dni so v onem času ljudje splošno mnogo bolj noreli kakor dandanašnji; lepa pobožnost pri očetih jezuitih pa je Ljubljancane tako pre naredila, da nekatera leta ni bilo videti nobene pustne šeme na cesti.

Veliki teden so sinovi Marijini neprenehoma molili pri božjem grobu. Kolikor mogoče lepo in slovesno so pa počastili Jezusa o prazniku sv. Rešnega

Telesa. Očetje jezuiti so imeli svojo procesijo v osmini po prazniku. Nekatera leta je prišel sam škof, da je nosil presv. Rešno Telo. Možje in mladeniči, plemiči in meščani iz Marijine družbe so svetili pri procesiji. Prvič so to storili l. 1653., potem pa vsako leto. Prišli so k procesiji vsi do zadnjega moža. Znamenja za blagoslov so okrasili, kar se je dalo najlepše. V navadi so bile takrat pri procesiji tudi žive podobe, v katerih naj bi ljudje takorekoč s svojimi očmi videli skrivnost, moč, čudeže sv. Rešnega Telesa. Še dandanašnji hodijo za procesijo belooblečene deklice, ki s cvetjem-posipajo pota, koder nesó presv. Rešno Telo; marsikje preoblečejo dečke v angelčke, ki spremljajo Jezusa pri slovesnem sprevodu. V onih časih pa so dečki iz Marijine družbe predstavljali pri procesiji može iz starega zakona, ki nam s kakim dogodkom svojega življenja kažejo na presv. Rešno Telo; taki možje so Melkizedek, Mojzes, Elija, Gedeon in drugi; ti so v živih podobah nastopali pri procesiji. Ljudstva iz vseh stanov se je zbralo brez števila.

Ob teh treh prilikah, zadnje tri dni pred pustom, veliki teden in pa o prazniku sv. Rešnega Telesa, so sinovi Marijini z gorečo molitvijo slovesno dajali Jezusu zadoščenje za krivice, ki se mu godé v najsvetejšem zakramentu. Med letom pa so razodevali svojo pobožnost do sv. Rešnega Telesa posebno s tem, da so pogosto prejemale sv. obhajilo.

Po družbenih pravilih so morali možje razen o Veliki noči vsaj petkrat na leto iti k sv. obhajilu, namreč v praznik Marijinega brezmadežnega spočetja, na Svečnico, v praznik Marijinega oznanjenja, na Veliki Šmaren in Mali Šmaren. „Želi pa se“, tako govori pravilo, „da bi Marijini sinovi sami od sebe večkrat šli k sv. obhajilu.“ Veliko se jih je ravnalo po tej želji; zlasti so mnogi mladeniči in dečki vsako nedeljo in tudi vsak manjši praznik Marijin prejemale sveto obhajilo. Tisti dan pred sv. obhajilom so se postili ob kruhu in vodi in se bičali.

V večje Marijine praznike so imele vse tri družbe v šentjakopski cerkvi skupno sv. obhajilo. To je moralo pač lepo in izpodbudno biti, ko so sinovi Marijini, plemiči in meščani, mladeniči in dečki, vrsta za vrsto, pristopali k mizi Gospodovi!

✦ Slovenec - Salezijanec Karol Zorè.

(Priatelju v spomin.)

Ne imenitnemu in slavnemu možu, pač pa pobožnemu in nadepolnemu mladeniču in meni dragemu prijatelju, katerega sem visoko cenil in iskreno ljubil od trenutka, ko sva se pred par leti prvokrat spoznala, naj veljajo te vrstice v spomin. Posnel sem jih po spominskem listu, katerega je pokojniku napisal njegov duhovni prednik, g. Julij Borberis, mož, ki je ranjkega dobro poznal. Sodba njegova je brez dvoma nepristranska in resnična.

„Venec“ pa naj prinese te črtice zlasti našim mladeničem v spodbudo, da posnemajo pokojnega Karola, da se tudi oni, ako jih Bog odpokliče v zornih mladostnih letih, še preden stopijo kot možje v javnost, vendarle bogati na čednostih, pokažejo pred njegovo sodbo.

Rojen je bil Karol v župniji Trebelno na Dolenjskem. Ko je nekaj let obiskoval novomeško gimnazijo, je stopil, eden prvih izmed Slovencev, v kongregacijo Salezijancev. V Foljici je pohvalno dovršil leto poskušnje, in predstojniki so ga poslali, čeprav še le 17 let starega, zaradi njegove izborne nadarjenosti, na gregorijansko vseučilišče v Rim, nadaljevat bogoslovne študije. Tamkaj so se pokazale kali bolezn, ki ga je morala tako naglo in nepričakovano ugrabiti ljubezni starišev in sobratov in veselim nadam, ki jih je kongregacija v njem gojila. Za nekaj mesecev je moral pretrgati ljubljene študije in zapustiti tudi večno mesto. Šel je najprej v Valsaliče, nato k svojim starišem in naposled ga je poklicalo zaupanje predstojnikov ob začetku šolskega leta 1898./99. za tajnika salezijanski hiši v Turinu. Bolezen se ni ustavila, čeprav se je vse storilo za to; pač, kedar mu je bilo dano delati, se je zdelo, kakor bi je ne čutil. Tako je preživel v oratoriju dokaj ugodno leto. Ker se je pa bolezen na ledvicah v minolih počitnicah shujšala, se mu je svetovalo, naj se zopet vrne v domovino. Za mesec dni, ko se je čutil krepkejšega, so ga odločili predstojniki zaradi njegovega velikega veselja do dela za ravnokar ustanovljen oratorij v Gorici potem Moljiano v Beneciji in Lenco, v upanju da bodo vendarle našli podnebje, ki bi mu ugajalo; toda zastoj.

Naposled, ko so mu moči opešale, se je po nasvetu zdravnikov in ukazu predstojnikov o vrnil na pepelnico v tretje v domači kraj.

Nekoliko je bil potr, kakor bi slutil, kaj ga čaka, in samo velika in otroška ljubezen, ki jo je vedno gojil do kongregacije, pa upanje, da bo mogel povrnivši se ob svojem času pokazati z delom vso svojo hvaležnost do predstojnikov, ga je nagnilo, da je nastopil pot. Spočetka se je zdelo, da ga bo domači zrak hitro rešil bolezn, zdravniki so mu dajali mnogo upanja.

Dan poprej, predno ga je usodna bolezen z nepričakovanim udarcem pripeljala blizu vrat večnosti, 17. aprila t. l., je tako-le pisal nekemu mašniku v turinskem oratoriju, s katerim je bil posebno prijatelj: „Pišem Vam pa le par vrstic. Zdravstveno stanje se hujša od dne do dne. Zdravnik se čudi, kako se je sploh moglo tako dolgo vleči; to se pravi, da mi ostaja le malo časa še. Želim zato, vrniti se, da se boljše pripravim na smrt, ker pozneje ne bom mogel morda več prenesti težo pota.“ — Drugi dan se je oratoriju sporočilo, da je dobri sobrat prejel poslednja tolažila naše sv. vere in da je v resni smrtni nevarnosti. To stanje je trajalo 15 dni, dokler ni brzozavka sporočila prežalostne vesti, da ga je vzela prezgodnja smrt v nežni starosti 19 let in pol.

V Foljici se je odlikoval ne le po svoji nadarjenosti in srčni navezanosti na kongregacijo, ampak tudi po svoji globoko premišljeni in dobro umevani pobožnosti, pa zlasti nežni ljubezni do preblažene Device in presvetega Srca Jezusovega. Ta pobožnost, ki mu jo je tako dobro vcepil v v srce vodja v Foljici, se je morala še lepše razviti v Rimu, in je bila jedro njegovega kratkega redovniškega življenja. V vsaki svoji knjigi, na svoji mizi, v svoji obleki je imel podobo Srca Jezusovega. Sam se je držal in močno je drugim priporočal pobožne vaje, prejemati sv. obhajilo prvi petek

devet mesecev zaporedoma. Kedar se je s svojimi prijatelji razgovarjal ali jim pisal, jih je znal užigati za ljubezen do Jezusa in Marije; in res ganljiva so njegova pisma v tem oziru. Po pravici sodimo, da ga je presveta Devica na smrtni postelji, daleč od te kongregacije, katero je tako prisrčno ljubil, daleč od svojih sobratov, obsipala z duhovnimi tolažbami in materino pomočjo. Umrl je prvi petek Marijinega meseca, na dan, ki je posebno posvečen Srcu Jezusovemu.

Čeprav nam nedolžnost njegovega življenja, trpljenje, ki je spremljalo to kratko življenje, zlasti bolečine zadnjih dni, dajejo trdno upanje, da že uživa plačilo za svoje čednosti, vendar ga, pomneč, da najde Gospod Bog madeže tudi nad svojimi angeli in da so v tem njegove sodbe nerazumljive, priporočamo v molitev. Bratje, prosite zanj! — Tako Julij Borberis!

Za sklep le še kratek opis njegovih zadnjih trenutkov, kakor mi ga je podal za umrlim globoko žalujoči brat, č. g. Janez Ev., kapelan na Bledu. V zadnjih dneh je bil štirikrat previden; neprestano je imel v rokah rožni venec in večkrat je obnavljal kesanje; tudi v najhujšem trpljenju je bil vesel in včasih šaljiv; zadnji dan pa je popolnoma določno govoril, da je to njegov smrtni dan. Prosil je večkrat domače odpuščanja, klical jim „z Bogom“, in ko so ga, misleč, da se mu od bolezni blede, vprašali: „Kam pa greš?“ je odgovoril: „Ali ne veste? V nebesa, v nebesa!“ Ko je zvečer odbila ura deset, je rekel čisto določno: „Zdaj je odbila meni, zdaj se bomo veselili!“ Ob pol enajstih je zaklical navzočim: „Pokleknite in molite!“ — ter je umrl.

Naj počiva, dragi Karol, truplo Tvoje doli na tihomirnem pokopališču domače župnije, v sredi zemlje Slovenske, v katero bi bil brezdvomno, da Ti je božja previdnost dala čakati moške dobe, pripeljal Tebi tako drago kongregacijo salezijansko, katere naša domovina zlasti v današnjih žalostnih časih, tako neobhodno potrebuje za svojo duhovno prenovitev. Tvoja duša pa uživaj, kar trdno upamo, zaslužno plačilo pri Jezusu in Mariji, katerima si bil tu na zemlji s tako otroško ljubeznijo vdan. Prosi ondi pred tronom božje milosti, da kongregacijo salezijansko prej ko prej pripelje v Tvojo domovino, vsaj bo takrat Tvoja misel, za katero je vse gorelo Tvoje blago srce in za katero si tudi daroval svoje mlado, nadepolno življenje, — vresničena. Prosi ondi za svoje stariše in brate, katere si v britki žalosti tu zapustil; a ne zabi tudi nikdar Tvojega prijatelja, ki Ti v „Vencu“ poklanja ta mali spomenik! Na svidenje!

M.

Razna poročila

Naznanilo ponočnim častiveem presv. R. Telesa v Ljubljani.
— v noči med 2. in 3. avgustom bodo moški častili presv. Rešno Telo v stolni cerkvi s v. Nikolaja. — Molila se boče 8. ura: v čast preblaženi Devici Mariji.

Bratovščina vednega češčenja presv. Rešnega Telesa ima v četrtek, 2. avgusta, v uršulinski cerkvi svojo navadno pobožnost. Ob 5. uri je pridiga, in potem med sv. mašo skupno obhajilo.

Shod Marijinih družb v Velesovem. Lepo je bilo letos na god Marijinega obiskovanja v Velesovem. Dekliške Marijine družbe kamniške dekanije, namreč iz Kamnika, Komende, Rov, Zgornjega Tuhinja in ženska iz Zg. Tuhinja so imele skupen shod v slavnoznanu romarski cerkvi v Velesovem; le mekinska dekliška družba je bila odsotna, romala je isti dan sama na Dobrovo. Dogovorili smo se bili, da bo ob 8. zjutraj skupno zbirališče v nekdanji farni cerkvi sv. Marjete na Trati, od koder je še četrte ure do Velesovega. To je bilo nekaj nenavadnega za ondotne prebivavce, ko so Marijini otroci s svetinjami okolo vratu prepevaje Marijine pesmi drčali mimo njih na vozovih. Prišli so tudi vsi štirje voditelji družb. V cerkvi sv. Marjete so začeli peti lavretanske litanije, in vsi Marijini otroci, bilo jih je okolo 400, so se lepo zvrstili ter se pomikali v dolgi procesiji proti velesovski cerkvi. Že marsikatera procesija je šla tod, a take še ni videlo Velesovo! Je pa v resnici nekaj posebnega dolga procesija Marijinih otrok s svetinjami okolo vratu! Nehote mora povzdigniti srce človekovo, ki gleda toliko mladih deklet, ki se ne boje hudobnega sveta, zaničevanja in preganjanja, ki hočejo neustrašeno pod zastavo Marijino braniti svojo dekliško čast in poštenje ter ohraniti neoskrunjeno prelepo lilijo nedolžnosti.

Vsako leto prihaja 2. julija sedem zaobljubljenih procesij v Velesovo; zato je bilo ta dan tudi drugega ljudstva veliko, prostorna cerkev je bila polna. V ti cerkvi, kjer so nekdanj prepevala deviška grla belih nun, zapele so najprej tuhinske žene družbeno pesem, nato pa jim je pridigoval njih voditelj. Po sveti maši in skupnem obhajilu so zapela dekleta družbeno pesem, in govoril jim je kamniški voditelj; potem je pel sveto mašo voditelj rovske družbe, drugi voditelji pa so imeli tihe sv. maše. Po vsem opravilu je bil oddihlejš.

Ogledali smo si cerkev, čudodelno Marijo, samostan, ter se tudi telesno okrepčali. Ob 1. popoldne zvonovi zopet pokličejo Marijine otroke v cerkev k petim litanijam. Peli so jih vsi štirje voditelji, odpevali so skupno vsi Marijini otroci. Krasno in mило so odmevali čisti glasovi po prostorni cerkvi. Po litanijah pa je bilo treba slovo vzeti od Marije. Ne morem popisati, kako ginljivo se je glasila romarska pesem v slovo. Vse po cerkvi je pelo tako mило, da se mi je zdelo, kakor da slišim prepevati nune, ki so morale pred dobrimi sto leti slovo vzeti od samostana in od te cerkve. Bog zna, so li takrat v slovo pele, ali samo jokale?

V resnici lepo je bilo 2. julija v Velesovem. Ta shod je Marijine otroke navdušil, da se bodo z novimi močmi vojskovali zoper razne sovražnike. Vedoč, da niso osamljeni, da jih je toliko in toliko priseglo pod zastavo Marijino, ne bodo se dali z lepa odtrgati od Marije in njenega božjega Sina.

Huda vojska se je vzdignila zadnje čase zoper Marijine družbe, celo gosposka nam dela težave; pa vsaka sila le en čas trpi. Vi, Marijini otroci, le dalje neustrašeno ostanite pod zastavo Marijino in glejte, da boste res vredni nositi svetinjo Marijino, da si štejete v čast, če jo smete nositi, in ste ponosni nato!

K sklepu nate pesem o svetinji; napev ji je zložil P. Angelik:

Že dolgo sem vroče
zaupno molila,
naj želja bi ena
se meni spolnila:
Dočakati dá
naj Bog mi z nebá,
da v družbo Marije
sprejeta bi bila!

Dočakala dan sem;
na traku svetinja
kot plašč me Marijin
pred vragom zagrinja.
Ne bo me je sram,
in proč je ne dam,
če svet me hudobni
še huje preklinja.

Ko bodem na odru
mrtvaškem ležala,
svetinja na prsi
naj bo se mi dala;
in v črno zemljó
naj gre še z menó,
da tudi s svetinjo
od mrtvih bom vstala.

Iz Vač pri Litiji. V vrt pobožnega in krščanskega življenja, če smem tako imenovati Marijine družbe, je bila na novo vsajena cvetlica čednosti, ko se je letos pri nas ustanovila dekleška Marijina družba. Ustanovili smo jo z mnogim trudom, kajti težko je bilo dekletom razne pomisljike in dvome premagati, katere jim je vzbujal ne le marsikateri maloverni, mlačni „nebodigatreba“, ampak celo marsikatera mati, češ, kaj bodo rekli ljudje. Sedaj je premagano vse! Dobro čutimo, da ni vse popolno, pa Jezusu in Mariji moramo hvaležni biti za dosedanje uspehe, ker trud satanov in njegovih hlapcev je ostal za sedaj zaman!

V nedeljo, dne 1. julija popoldne je sprejel, smelo trdim, ob splošni ginjenosti, preč. g. dekan moravški 101 deklet v Marijino družbo. V prelepem cerkvenem govoru je omenjal, kako potrebne so Marijine družbe za sedanji čas, v čem obstoji pravo veselje vsakega kristjana in kako srečna je fara, ki se ponaša z Marijino družbo, in da se bode korist družbe pokazala zlasti sodnji dan.

Po vsprejemu je bila slovesna procesija med prepevanjem lavretanskih litanij in Marijinih pesmi. Res lep dan za odrastla dekleta; zato si pa štejejo tudi v čast, da se morejo skupno zbirati pod Marijino zastavo, v svesti si, da jih ni strah pred Marijo! Z navdušenjem, kakršno je bilo ta dan, naj se Marijina družba vedno bolj oživlja, kar upamo, da se bode z Marijino pomočjo, in ravno to bode gotovo mnogo pripomoglo, če Bog dá, da se ob priliki sv. misijona ustanovi tudi družba za mladeniče. — Srečni bodemo, ako delamo vse po Mariji, vse z Marijo in vse za Marijo.

J. Smukavec, beneficijal.

S Planinske Gore. Nad vse sijajno se je izvršil shod Marijinih družb dne 2. julija t. l. Take slavnosti gotovo še ni bilo, od kar stoji ta gora in cerkev Matere Božje na njej. 13 Marijinih družb z Notranjske se je na vabilo planinskega g. župnika Ivana Podboja sešlo, nebeški kraljici ponovit obljubo zvestobe in stanovitosti. Zastopane so bile: dve planinski, hrenoviški in trnski, namreč mladeniška in dekleška, dalje Logatec, Studeno, Košana, Suhorija, Nadanjeselo, Trnovo in Idrija, vse skup 897 članov, nekatere družbe s svojimi banderi. Po štiri, pet ur daleč so prihiteli Marijini otroci skupaj, saj so vedeli, da hoče njih shod počastiti sam premilostni knezoškof ljubljanski dr. Anton Bonaventura Jeglič.

Trnski družbi, mladeniška in dekleška sta, pod vodstvom svojega vnetega osnoveatelja, g. kurata Alojzija Železny že poprejšnji večer glasno pevajoč Marijine pesmi prikorakali skozi planinski trg v župno cerkev sv. Marjete, kjer so opravili izpoved in v molitvah skoro vso noč prečuli. Zjutraj na vse zgodaj so začele v Planino prihajati družbe iz Logatca, Idrije in košanske župnije. V ogromni procesiji so se družbe ob 6. uri spustile navzgor na Marijin hrib. Hrenoviški družbi in studenška so prišle od zahodne strani na Goro. Bil je veličasten prizor: toliko mladine, cvet Notranjske, pred oltarjem Matere božje, kateri se hoče popolnoma posvetiti in z otroško ljubeznijo nje okleniti.

V trgu planinskem so bili postavljeni štirje slavoloki, na Gori trije s primernimi napisi.

Romarska cerkev je bila čezinčez preprežena z venci. Vsa čast fantom in dekletom iz Planine, ki so v tem delu nenavadno spretni in kažejo celó nekako umetnost in fin okus.

S poštnim vlakom zjutraj so dospeli Presvetli do postaje Rekek, kjer jih je čakal cerkniški g. dekan Franc Kunstelj. Na vozu kneza Windisch-Graetza so se pripeljali v Planino in po kratkem odmoru v družbi g. župnika iz Planine jahali na Goro. Imenovani graščak jim je dal na razpolago bo-

sanske konjiče, ki varno stopajo po vsaki stezi gori in doli. Nepopisno ganljivo je bilo videti, ko so vse družbe pri kapelici žalostne Matere Božje premilostnega g. knezoškofa pozdravile in jih je prednica planinske družbe, gdč. Amalija Stritof, nagovorila ter poklonila šopek cvetlic. Marsikomu je solzica svete radosti zablščala v očeh. Družba za družbo se je zdaj pomikala v cerkev, kjer je mogočno zadonela družbena pesem: „O Marija, milostljiva“ itd. Točno ob deveti uri so premilostni g. knezoškof stopili na prižnico, slavili lepoto in korist pobožnega življenja v mladosti in vneli Marijine otroke, naj zvesto vse živé dni časté svojo nebeško Mater. Sledila je sv. maša, pri kateri so dekleta raznih družb prepevala. Grom topičev je celi okolici naznanjal naše kipeče veselje, da so Marijine družbe zopet oživele in se zbrale v cerkvi na Planinski Gori, ki je bila že l. 1740. sedež in zbirališče Marijinih otrok. Zgodovinska slika, delo slavnega Mencingerja, ki to izpričuje, je bila za to slavnost po g. Ogrinu z Vrhnike okusno prenovljena in je zdaj poseben kras cerkve. Napis pod sliko: „Prenov. za shod Marijinih družb l. 1900.“ naj še pozne rodove spominja tega znamenitega dneva. Brez dvoma bodo v prihodnje člani Marijinih družb še rajši obiskovali to božjo pot in pred omenjeno podobo ponavljali obljubo zvestobe v Marijini službi. Saj takó pomenljive in za Marijino družbo zgodovinsko važne slike nima nobena slovenska božja pot. Čujemo, da pride v kratkem na Planinsko Goro Marijina družba iz Trsta, broječa 900 članov.

Pred odhodom z Gore so knezoškof delili podobice med Marijine sinove in hčere, planinska družba pa jim je v spomin shoda preskrbela svilnate našitke z napisom z rdečimi črkami: „Planinska Gora 2. jul. 1900.“ Duhovnikov je bilo s Presvetlim 14, bralo se je osem sv. maš. Vse je bilo vselo, navdušeno; nebo pa tako jasno in zrak miren, kakor bi hotela narava sama z nami praznovati slovesni dan, ki nam ne bo nikdar iz spomina.

Zahvala za uslišano molitev.

M. S. v Ljubljani se prisrčno zahvaljuje naši ljubi Gospé presv. Srca, sv. Jožefu in sv. Antonu P. za veliko pomoč v dušni in telesni potrebi. — M. R. iz D. se zahvaljuje milostnemu praškemu Jezuščku, Mariji in sv. Jožefu za ozdravljenje. — Frančiška Tomažič se zahvaljuje presv. Srcu Jezusovemu, Materi božji, sv. Jožefu in sv. Antonu P. za pomoč v mnogih stiskah. — Dve sestri se zahvalujeta lurški Materi božji za ozdravljenje in pomoč. — A. T. iz Š. se zahvaljuje Materi božji, sv. Jožefu in sv. Antonu P. za ozdravljenje. — Marija Z. iz Gradca se zahvaljuje sv. Antonu P., da je dobila službo, kakršne si je želela, in da je našla neko izgubljeno stvar. (Dalje prihodnjič.)

I z j a v a.

Poslušni določbi papeža Urbana VIII. izjavljamo: čudežnim zgodbam, o katerih poroča „Venec“, pa jih cerkvena oblast še ni preiskala, dajemo samo toliko vere, kolikor je gre človeški resnicoljubnosti; tega, kar je Bog posebe razodel pobožnim osebam, nimamo za verske resnice; vse pa prepuščamo nesmotljivi sodbi svete katoliške cerkve.

Urednik.

